

Overset restgruppe på pensionslandkortet:

Kvart million fastansatte uden pensionsordning

Brancher med mange uorganiserede virksomheder halter bagefter i forhold til pension. Arbejdsgiverformand efterlyser lovindgreb.

Taxachauffører, restaurationspersonale, landbrugsmedhjælpere og ansatte ejendomsrådgivere har én ting til fælles: Hvis man spørger dem, om de har en pensionsordning som en del af deres ansættelsesforhold – så er der en fifty-fifty chance for at få et ja eller et nej.

Omtrent halvdelen af de ansatte i netop den slags stillinger har nemlig ingen pensionsordning i forbindelse med deres ansættelse.

Omvendt er stort set alle ansatte i en række andre brancher dækket. Det gælder fx svineslagterierne, medicinalindustrien, bryggerierne, pengeinstitutterne og politiet.

Det fremgår af en ny analyse af de fuldtidsbeskæftigedes pensionsforhold foretaget af ATP.

Til trods for deres faste tilknytning til arbejdsmarkedet er der en stor restgruppe af mennesker, der står uden pensionsordning.

Pensionsdækningen i udvalgte brancher (delbrancher) med mere end 2.500 fuldtidsansatte

Branche	Antal ansatte	Andel uden pension
Taxikørsel	4.472	51,5%
Restauranter	5.776	50,8%
Ejendomsrådgivere	4.098	50,6%
Landbrug – kornavl	2.711	50,3%
Idrætsklubber	2.681	46,5%
Autoreparationsværksteder	5.231	43,5%
Dametøjsforretninger	3.826	41,1%
Udlejning af erhvervsejendomme	3.346	38,7%

Note: Tal for 2004. Oplysninger for samtlige hovedbrancher og for alle delbrancher med mere end 2.500 fuldtidsansatte findes på www.atp.dk/faktum

Restgruppen blandt de fuldtidsbeskæftigede består af knap en kvart million mennesker – eller mere præcist 235.000. Det svarer til 12,5 procent eller en ud af otte. De er på ingen måde udenfor arbejdsmarkedet. Men alligevel har de hverken arbejdsmarkeds- eller virksomhedspension – og de har for den sags skyld heller ikke nogen tjenestemandspension at se frem til.

Analysen viser, at de 235.000 ansatte ikke er jævnt fordelt hen over det danske jobmarked – de klumper sig sammen i bestemte brancher. Flest på det private arbejdsmarked, men i visse dele af den of-

fentlige sektor viser der sig også at være huller i pensionsdækningen. 5 procent af de fuldtidsbeskæftigede offentlige ansatte er uden pensionsindbetalinger, mens det samme gør sig gældende for 16 procent på det private arbejdsmarked.

Uorganiserede

Både taxachauffører, restaurationsansatte, landbrugsmedhjælper og ejendomsrådgivere har job inden for brancher, der topper listen med flest ansatte uden pensionsordning.

Landbruget ligger som hovedbranche i toppen – eller, om man vil, bunden – når ➔

► det kommer til pensionsdækning af de ansatte. Kigger man på hele hovedbranchen, som udover landbrug også omfatter gartnerier, er 46 procent uden pensionsdækning, mens tallet for landbrug alene er godt 50 procent. Ifølge 3F, der organiserer mange lønmodtagere på området, er forklaringen enkel: »Pensionen er knyttet op på overenskomsten, og rigtig mange virksomheder inden for landbruget er små, de har kun én medarbejder, og de er ikke organiserede,« siger Arne Grevsen, gruppeformand for Den Grønne Gruppe i 3F.

Hans modpart, direktør Johnny Ulf Larsen – Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere – er enig i den forklaring. Men det vil ændre sig de kommende år, forudsiger han: »Efterhånden bliver flere og flere organiserede i takt med, at virksomhederne bliver større. Desuden oplever vi, at mange af de virksomheder, der ønsker at ansætte østarbejdere, bliver organiserede. De kan nemlig ikke blive forhåndsgodkendt i Udlændingetjeneste, med mindre de er organiserede,« siger Johnny Ulf Larsen.

Inden for detailhandel generelt mangler næsten hver fjerde – 23 procent – en pensionsordning. I enkelte delbrancher som f.eks. dametøjsforretninger, er tallet endnu højere – over 41 procent. Også her er forklaringen uorganiserede virksomheder, siger formand for HK-Handel, Jørgen Hoppe: »Mange virksomheder – blandt andet mange af udenlandske virksomheder, der kommer til landet – er uden overenskomst. Jeg har en fornemmelse af, at nogle af dem bruger det som en konkurrenceparameter: De ser en fordel i at undgå en overenskomst og dermed at indbetale til de ansattes pension. På den måde kan de spare godt og vel fem procent i lønkroner,« siger Jørgen Hoppe.

Behov for lovgivning

På arbejdsgiversiden giver hullerne i pensionsdækningen anledning til bekymring. Dobbelt bekymring, faktisk.

»Det ene er, at der her og nu er tale om konkurrenceforvridning i forhold til alle de arbejdsgivere, der følger overenskomsten. Det andet er, at vi på sigt får det samfundsmæssige problem, at der kommer meget store indkomstforskelle i gruppen af pensionister,« siger adm. direktør Ole Krog, HTS, Arbejdsgiver- og erhvervsorganisationen for Handel, Transport og Service, der blandt andet dækker taxavognmænd.

Hans kollega Allan Carlsen, formand for hotel- og restaurationsbranchens arbejdsgiverforening (HORESTA-A), mener, at de organiserede arbejdsgivere kommer til at betale for pensionen to gange: »Vi betaler pension til vore ansatte, og når det om nogle år viser sig, at der udvikler sig et pensionsproletariat, så kommer vi også til at betale til dem over skatten,« siger Allan Carlsen.

På hans område er det især de mange små uorganiserede restauranter, der ansætter folk uden pensionsordninger. Han efterlyser en lovgivning, der giver sikkerhed for, at enhver – uanset virksomhedens organisering – har en pensionsordning: »Politikerne bør udvise ansvarlighed her. I forlængelse af enhver

overenskomstaftale, hvor pensionsbidraget bliver sat op, bør der lovgives for resten af arbejdsmarkedet. På den måde sikrer vi os imod ulige konkurrence, og vi dæmper op for fremtidig fattigdom blandt pensionisterne.«

Offentlige karensregler

Den branche, som i antal rummer flest mennesker uden pensionsordning, finder man overraskende nok ikke på det private arbejdsmarked. Det drejer sig nemlig om sundhedsvæsenet, hvor 33.000 mennesker – svarende til 9 procent – i undersøgelsesåret, 2004, var uden pensionsdækning.

Årsagen er ikke – som på det private arbejdsmarked – manglende organisering på arbejdsgiversiden, siger Jakob Bang, forbundssekretær i FOA, der organiserer en lang række offentligt ansatte.

»Der er især to forklaringer. Den ene er, at der er mange vikaransatte i branchen. De har svært ved at få en pensionsaftale. Den anden forklaring er, at de store grupper i sundhedssektoren – social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter – i 2004 havde en karensperiode på et år. De skulle være ansat et år, før de blev omfattet af en pensionsordning. Men med overenskomsten fra 2005, som trådte i kraft 2006, fik vi ophævet karensperioden for de store grupper. De sparer nu op til pension fra første arbejdsdag,« siger Jakob Bang.

Om undersøgelsen

Analysen ser på lønmodtagere, som har en beskæftigelsesgrad i året 2004 på mindst 0,8. Det drejer sig i alt om ca. 1,9 mio. mennesker. For denne gruppe er der taget oplysninger om indbetalinger til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger samt oplysninger om tjenestemandsansættelse. Analysen inddrager ikke oplysninger om eventuelle individuelle indbetalinger til pension.

Oplysninger for samtlige hovedbrancher og for alle delbrancher med mere end 2.500 fuldtidsansatte findes på www.atp.dk/faktum